

Kako zagotoviti, da bodo ljudje z osteoartritisom in revmatoidnim artritisom v Evropi deležni optimalne nege: Priporočila EUMUSC.NET

Priporočila za doseganje boljših negovalnih standardov za ljudi z osteoartritisom in revmatoidnim artritisom s pomočjo boljšega razumevanja ovir in podpore v zvezi z njihovim izvajanjem, okrepljeno s primeri dobre prakse

Opis težave

Mišično-skeletne bolezni so v Evropi pogoste. So najpogostejši vzrok za telesno invalidnost, povzročajo velike socialne stroške in veliko izgubo produktivnosti. Bolezen je v vseh državah članicah EU prisotna v velikem obsegu, ki pa se še povečuje. Med državami obstajajo razlike v negi, pomoč na podlagi dokazov pa se ne izvaja. Vse to kaže na potrebo, da je treba to breme zmanjšati.

Cilj projekta EUMUSC.net je dvigniti in uskladiti kakovost nege in omogočiti enako zdravljenje revmatičnih obolenj ter ostalih mišično-skeletnih bolezni po vseh državah članicah.

Merilo - orodje za merjenje

Da bi dosegel uskladitev kakovosti nege in omogočila enako nego po vseh državah članicah EU, je projekt EUMUSC.net razvil negovalne standarde za osteoartritis in revmatoidni artritis v Evropi in razvil metode, ki vsaki državi članici nudijo orodja za ocenjevanje bremena zaradi mišično-skeletnih bolezni v lastni državi ter merjenje kakovosti izvajanja negovalnih standardov.

Orodja, ki jih je razvila organizacija EUMUSC.net:

- ocenjevalno orodje za merjenje bremena mišično-skeletnih bolezni,
- negovalni standardi, ki bi jih državljani morali pričakovati,
- indikatorji kakovosti zdravstvene oskrbe, ki kažejo, v kolikšni meri je poskrbljeno za izvajanje teh standardov.

Merjenje je pomembno, saj državam članicam omogoča, da določijo svoj položaj glede na ostale države in prepoznajo področja, na katerih so potrebne izboljšave.

Izvajanje teh orodij državi omogoča naslednje:

- natančno oceno bremena zaradi mišično-skeletnih bolezni,
- razumevanje negovalnih standardov, ki jih državljani lahko pričakujejo,
- merjenje kakovosti zdravstvene oskrbe glede na negovalne standarde,
- določitev ciljev na področju izboljšav pri nujenju zdravstvene oskrbe,
- prepoznavanje ovir pri doseganju ciljev v zvezi z zdravstveno oskrbo,
- merjenje napredka na področju enakosti nege v primerjavi z modelom dobre prakse EU.

Priporočila se osredotočajo na merjenje, primerjavo, cilje, napredek in enakost:

1. Začnite meriti
2. Primerjajte
3. Določite cilje
4. Ukrepajte za izboljšave
5. Stremite k enakosti

Priporočilo št. 1 - začnite meriti

Ocenjevalno orodje

Če želimo razumeti obseg mišično-skeletnih bolezni, moramo razumeti njihov vpliv. EUMUSC.net je razvil komplet ključnih indikatorjev v obliki ocenjevalnega orodja, ki ga lahko uporabljamo za merjenje naslednjega:

- pogostost in razširjenost
  - mišično-skeletna bolečina, ki omejuje aktivnost
  - bolečine v križu
  - bolečine v vratu
  - revmatoidni artritis
  - osteoartritis (kolk, koleno, roka)
  - osteoporoza
  - zlom kolka
- uporaba zdravstvenih storitev
  - artroplastika kolka
  - artroplastika kolena
  - osnovni zdravstveni pregledi, povezani z mišično-skeletnimi boleznimi
- človeški viri
  - splošni zdravniki
  - revmatologi
  - ortopedski kirurgi
- z zdravjem povezana kakovost življenja
- izguba dela zaradi mišično-skeletne bolezni (stalna, začasna)
- komorbidnost
  - debelost
- zdravje prebivalstva

Negovalni standardi in indikatorji kakovosti zdravstvene oskrbe

Da bi lahko razumeli kakovost nudene zdravstvene oskrbe, moramo razumeti negovalne standarde, ki bi jih državljeni morali pričakovati, in moramo biti zmožni oceniti, v kolikšni meri ponudniki zdravstvenih storitev dosegajo te negovalne standarde. EUMUSC.net je analiziral negovalne standarde za Evropo in razvil indikatorje kakovosti zdravstvene oskrbe, ki se lahko uporabljajo pri ocenjevanju nudenja zdravstvene oskrbe glede na negovalne standarde. Indikatorji kakovosti zdravstvene oskrbe ocenjujejo naslednje dejavnike:

- postopek napotitev
- postopek posvetovanja
- nadaljnje ocene
- ocena bolezni ter njen vpliv na kakovost življenja in sodelovanje
- postopek dokumentacije
- nasvet za samostojno obvladovanje
- načrti zdravljenja
- farmakološko zdravljenje
- varnost (stranski učinki zdravil, presejalni test za tuberkulozo)
- optimizacija obvladovanja bolezni

- standardizirana ocena bolezni
- fizioterapija
- ocena v zvezi z medicinsko-tehničnimi pripomočki
- profesionalno usposabljanje

Priporočilo št. 1 projekta EUMUSC.net je, da vsaka država članica uporabi ocenjevalno orodje za merjenje vpliva mišično-skeletnih bolezni, prevzame negovalne standarde in spodbuja uporabo indikatorjev kakovosti zdravstvene oskrbe pri merjenju kakovosti zdravstvenih storitev.

Ukrepi temeljijo na dokazih, praktičnosti in pomembnosti. Enaki negovalni standardi in njihovi indikatorji, sprejeti po vsej EU, bodo omogočili pomembne primerjave med državami in posledično tudi enakost oskrbe.

Priporočilo št. 2 - primerjajte

Meritve, ki temeljijo na standardih skupnosti, nudijo možnost primerjave podatkov lokalne učinkovitosti s podobnimi podatki drugih držav ali regij. Podatke, ki se nanašajo na vpliv mišično-skeletnih bolezni, lahko na primer primerjamo z drugimi državami in s povprečjem EU. Izraženo na prebivalca bo to omogočilo primerjave, kot je število v državi zaposlenih zdravstvenih delavcev v primerjavi z drugimi državami s podobno razširjenostjo mišično-skeletnih bolezni in z evropskim povprečjem. Med državami članicami in znotraj njih bo mogoča primerjava izvajanja različnih vidikov nege z dogovorjenimi referenčnimi vrednostmi.

EUMUSC.net je opravil obširno analizo vpliva mišično-skeletnih bolezni po državah članicah. Uporaba ocenjevalnega orodja bo podprla primerjavo lokalnih podatkov z rezultati analize EUMUSC.

EUMUSC.net je prav tako izvedel študijo primerov dobre prakse pri izvajanju zdravstvenih storitev, ki se lahko uporablja kot referenca za primerjavo ugotovitev v vsaki od držav članic.

Priporočilo št. 2 projekta EUMUSC.net je, da vsaka država članica analizira zbrane podatke o vplivu mišično-skeletnih bolezni in izvajanju zdravstvenih storitev ter jih primerja s podobnimi podatki, ki jih je projekt EUMUSC.net zbral v drugih državah članicah, ter z evropskim povprečjem.

Pomembno je razumeti pomen posameznih vidikov mišično-skeletnih bolezni pri svojem prebivalstvu glede na standarde, da lahko tako določimo ustrezne cilje.

Vsaka država članica mora spodbujati ponudnike zdravstvenih storitev, da izvajajo primerjave in preverjajo, ali dosegajo dogovorjene negovalne standarde.

Priporočilo št. 3 - določite cilje

Vse zainteresirane strani morajo določiti cilje. Zainteresirane strani so ogrožena javnost, bolniki, zdravstveni in socialni delavci, delodajalci ter nacionalna in evropska politika.

Postavitev ciljev bo usmerila izvajanje zdravstvenih storitev. To bo pomagalo izboljšati mišično-skeletno zdravje in oceniti napredek pri doseganju enakosti oskrbe.

EUMUSC.net priporoča, da vsaka država članica postavi cilje za izboljšanje mišično-skeletnega zdravja, podprte z izmerljivimi zahtevami.

Cilji morajo biti specifični, izmerljivi in dosegljivi ter morajo izpolnjevati potrebe in prednostne naloge dejanske in potencialne bolnike z mišično-skeletnim obolenjem. To je mogoče oceniti iz analize, ki je predlagana v priporočilu št. 2, in bo pomagalo razumeti, katere bolezni predstavljajo največje breme in kje ocenjevanje, obvladovanje in zdravljenje najbolj potrebujejo izboljšave. Glede na rezultate projekta eumusc.net naj bi cilji:

- bili usklajeni s trenutno ocenjenim bremenom mišično-skeletnih bolezni;
- posvetili pozornost potrebi po pravočasni in enaki dostopnosti do nege in zdravljenja, vključno s samostojnim obvladovanjem;
- dosegli, da bi bilo na voljo zadosti virov, predvsem ustrezno usposobljenih zdravstvenih delavcev in zadostna dostopnost ustreznih intervencij;
- podpirali zdrav življenjski slog s pomočjo javnih zdravstvenih programov;
- bolnikom in zdravstvenim delavcem omogočili dostop do visokokakovostnih informacij;
- podpirali raziskave, ki naj bi povečale razumevanje vzrokov za mišično-skeletne bolezni;
- sprožili in ohranjali standardizirano zbiranje podatkov po državah članicah.

Za širok spekter ciljev preberite ***Evropsko kampanjo za boljše mišično-skeletno zdravje*** na povezavi http://www.boneandjointdecade.org/european_action (v angleščini), ki predlaga, da naj bi cilji temeljili na skupku priporočil, ki bodo mišično-skeletno zdravje ohranjali oz. izboljševali ne glede na osnovne pogoje. Poleg tega naj bi združevali tisto, kar lahko dosežejo intervencije na podlagi dokazov, z zahtevami bolnikov, negovalcev, predstavnikov bolnikov in ponudnikov zdravstvenih storitev.

Priporočilo št. 3 projekta EUMUSC.net je, da ponudniki zdravstvenih storitev in oblikovalci politik postavijo cilje za izboljšanje mišično-skeletnega zdravja in izvajanje enake oskrbe.

Cilji, ki se osredotočajo na izvajanje negovalnih standardov in na zagotavljanje virov, ki ustrezajo razširjenosti mišično-skeletnih bolezni v vsaki državi članici, predstavljajo pozitiven prispevek k izboljšanju mišično-skeletnega zdravja in enakosti oskrbe v državah članicah.

Priporočilo št. 4 - ukrepajte za izboljšave

Izboljšave na področju revmatološke zdravstvene oskrbe izhajajo iz razvoja dostopnih storitev, ki izpolnjujejo zahtevo po doseganju predhodno zastavljenih ciljev.

Pri doseganju izboljšav na področju mišično-skeletnega zdravja obstajajo spodbude in ovire.

Spodbude vključujejo:

- obstoj obsežne zdravstvene strategije, ki se nanaša na determinante mišično-skeletnih bolezni;
- prisotnost mišično-skeletnih bolezni na politični agendi na vseh ravneh;
- prepoznavanje pomena mišično-skeletnega zdravja in prednostno obravnavanje razpoložljivosti ustreznih virov;
- prednostno obravnavanje raziskav vzrokov za mišično-skeletne bolezni in njihovega vpliva;
- razvoj javnih politik za zdrav življenjski slog v povezavi z ostalimi kroničnimi boleznimi, ki imajo iste dejavnike tveganja;
- zbiranje in analiziranje podatkov, s katerimi se spremljajo dejavniki pojavnosti, vpliva in zdravljenja mišično-skeletnih bolezni po Evropi na standardiziran način.

Ovire pa vključujejo:

- pomanjkanje znanja o razširjenosti mišično-skeletnih bolezni med prebivalstvom;
- pomanjkanje zavedanja javnosti, ponudnikov zdravstvenih storitev in oblikovalcev politik;
- dragi in klinično neučinkoviti viri;
- pomanjkanje zagovornikov sprememb na vseh ravneh, tj. med politiki, ponudniki zdravstvenih storitev, zaposlenimi, bolniki in javnostjo;
- pomanjkanje ciljev ali strategij za izvajanje.

Priporočilo št. 4 projekta EUMUSC.net je prepoznati ovire (ki preprečujejo) in podporne elemente (ki krepijo prizadevanja za doseg ciljev), ki so bili uvedeni, da bi izboljšali mišično-skeletno zdravje, ter razviti posebne ukrepe za zmanjšanje ali odstranitev teh ovir.

Kot prvi korak je priporočljivo, da se opravi lokalna ocena ovir, ki so bile identificirane v okviru projekta EUMUSC.net, in podpore za premagovanje teh ovir, kar je osnova za razvoj ustreznih aktivnosti na področju izboljšanja mišično-skeletnega zdravja.

Priporočilo št. 5 - stremite k enakosti

V EU so bila v preteklosti že izdelana priporočila za preprečevanje in zdravljenje mišično-skeletnih bolezni, ki pa se niso izvajala v enaki meri.

Študije so proučevale obstoječe obvladovanje mišično-skeletnih bolezni v različnih evropskih državah, ugotovljene pa so bile razlike, ki so privedle do neenakih zdravstvenih izidov.

Raziskave v različnih evropskih državah so razkrile različne pristope tako ljudi z mišično-skeletnimi težavami kot zdravnikov pri obvladovanju revmatskih in mišično-skeletnih bolezni.

Cilj priporočil projekta EUMUSC.net je dvigniti in uskladiti kakovost nege in omogočiti enako zdravljenje revmatičnih obolenj ter ostalih mišično-skeletnih bolezni v vseh državah članicah.

Enakost lahko dosežemo le s sprejetjem skupne prakse na področju negovalnih standardov, s skupnim merjenjem kakovosti zdravstvenih storitev in z izvajanjem ciljev za odpravljanje ovir in okrepitev podpore pri doseganju teh standardov, sprejetih v EU. To bo omogočilo učinkovito preventivo in obvladovanje teh bolezni v državah članicah. To delo temelji na enotni osnovi za zbiranje podatkov in analiziranje, ki določata breme mišično-skeletnih bolezni za posameznika in družbo.

Priporočilo št. 5 projekta EUMUSC.net je, naj vse države članice stremijo k enakosti, s tem ko sprejmejo negovalne standarde, indikatorje kakovosti zdravstvene oskrbe in ocenjevalna orodja projekta EUMUSC.net, ter uporabljajo podporne elemente. Cilj je enakost na področju revmatološke oskrbe po Evropi.

eumusc.net je informacijska in nadzorna mreža, ki spodbuja obsežno evropsko strategijo za optimizacijo mišično-skeletnega zdravja. Pozornost posveča preprečevanju in obvladovanju mišično-skeletnih bolezni, ki ni niti enako niti ni prednostna naloga v večini držav članic EU. Osredotoča se na dviganje ozaveščenosti glede mišično-skeletnega zdravja in uskladitev oskrbe revmatskih in mišično-skeletnih bolezni.

Triletni projekt se je začel februarja 2010 in ga podpira Evropska skupnost (ukrepi Evropske skupnosti na področju zdravstva 2008–2013), tvorijo pa ga institucije, raziskovalci in posamezniki iz 22 organizacij iz 17 držav, ki sodelujejo z organizacijo EULAR.

eumusc.net: spletni informacijski vir za spodbujanje mišično-skeletnega zdravja v Evropi
www.eumusc.net